

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VIŠI PRIVREDNI SUD U BANJALUCI
Broj: 57 0 Ps 102372 20 Pž 3
Dana, 24.9.2020. godine

Viši privredni sud u Banjaluci, vijeće u sastavu sudija ovog suda i to: Drage Turkeša, kao predsjednika vijeća, Bogdana Gajića i Mirjane Raosavljević, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca „Kreditanstalt für Wiederaufbau“ Frankfurt, Palmen garten strasse 5-9, 60325 Frankfurt, Republika Njemačka, zastupanog po punomoćniku Branku Mariću, advokatu iz Sarajeva, ulica Mehmeda Spahe broj 26, protiv tuženog MKD „Sinergija Plus“ d.o.o. Banjaluka-u stečaju, zastupanog po punomoćniku Ljiljani Stajić, advokatu iz Banjaluke, ulica Aleja Svetog Save broj 17, uz učešće umješaka na strani tužioca „Sberbank“ a.d. Banjaluka, zastupanog po punomoćniku Slavici Graorac, advokatu iz Banjaluke, ulica Nikole Pašića broj 37/II, radi utvrđenja, odlučujući o žalbama stranaka izjavljenim protiv presude Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 102372 19 Ps 2 od 30.12.2019. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 24.9.2020. godine, donosi sljedeću

P R E S U D U

Žalba tužioca i umješaka na strani tužioca se odbija, presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 102372 19 Ps 2 od 30.12.2019. godine u stavu I, IV i V izreke potvrđuje.

Žalba tuženog se uvažava, preinačava prvostepena presuda u stavu II izreke i odbija tužbeni zahtjev tužioca kojim je tražio da se utvrdi da u odnosu na potraživanje tužioca prema tuženom stečenom po osnovu plaćanja bankarske garancije "Volksbank" a.d. Banjaluka od strane tužioca u ukupnom iznosu 1.608.101,17 KM, utvrđeno presudama u ovom predmetu Okružnog privrednog suda u Banjaluci od 28.10.2016. godine, Višeg privrednog suda u Banjaluci od 15.5.2018. godine i Vrhovnog suda Republike Srpske od 11.12.2018. godine, postoji razlučno pravo tužioca da se prvenstveno namiri iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita, koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po Ugovoru o kreditu zaključenim sa „Volksbank“ a.d. Banjaluka dana 17.08.2010. godine na iznos od 6.000.000,00 KM.

Obavezuje se tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 17.214,00 KM u roku od 15 dana od dana prijema drugostepene presude.

Odbija se zahtjev umješaka za troškove sastava žalbe u iznosu od 1.316,25 KM i za troškove sastava odgovora na žalbu tuženog u iznosu od 5.923,12 KM.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 102372 19 Ps 2 od 30.12.2019. godine:

Tužba tužioca „Kreditanstalt für Wiederaufbau“ Frankfurt u dijelu, kojim je tražio da se obaveže tuženi MKD „Sinergija Plus“ d.o.o. Banjaluka-u stečaju da mu isplati zakonsku

zateznu kamatu na iznos od 839.022,40 KM, počev od 22.08.2018. godine, pa sve do plaćanja, se odbacuje.

Utvrđuje se da u odnosu na potraživanje tužioca prema tuženom, stečeno po osnovu plaćanja bankarske garancije "Volksbank" a.d. Banjaluka od strane tužioca u ukupnom iznosu 1.608.101,17 KM, utvrđeno presudama u ovom predmetu Okružnog privrednog suda u Banjaluci od 28.10.2016. godine, Višeg privrednog suda u Banjaluci od 15.05.2018. godine i Vrhovnog suda Republike Srpske od 11.12.2018. godine, postoji razlučno pravo tužioca da se prvenstveno namiri iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita, koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po ugovoru o kreditu zaključenim sa „Volksbank“ a.d. Banjaluka dana 17.08.2010. godine na iznos od 6,000.000,00 KM.

Obavezuje se tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 17.420,00 KM.

Odbija se zahtjev tužioca za naknadu troškova parničnog postupka preko dosuđenog iznosa.

Odbija se zahtjev umješaka za naknadu troškova parničnog postupka.

Blagovremenom žalbom prvostepenu presudu osporava tužilac i umješak na njegovoj strani u dijelu kojim je odbačena tužba kojom je traženo da se tuženi obaveže da isplati zakonsku zateznu kamatu na iznos od 839.022,40 KM počev od 22.8.2018. godine pa sve do plaćanja. Žalba se podnosi zbog pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da se žalba uvaži, preinači prvostepenu presudu i usvoji tužbeni zahtjev u ovom dijelu, uz naknadu troškova sastava žalbe.

Umješak na strani tužioca žalbom osporava prvostepenu presudu u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka. Predlaže da se žalba uvaži, preinači prvostepeno rješenje o troškovima i obaveže tuženi da umješaku nadoknadi troškove postupka prema zahtjevu od 28.11.2019. godine uvećane za troškove žalbenog postupka.

Tuženi osporava prvostepenu presudu u dosuđujućem dijelu (stav II izreke prvostepene presude) i u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka (stav III izreke) iz svih zakonom predviđenih razloga. Predlaže da se žalba uvaži, prvostepena presuda preinači i odbije tužbeni zahtjev uz naknadu troškova sastava žalbe.

U odgovoru na žalbe stranke i umješak na strani tužioca su predložili da se žalba suprotne strane odbije uz naknade troškova sastava odgovora na žalbu.

Žalbe tužioca i umješaka nisu osnovane dok je žalba tuženog osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužioca kojim traži da se tuženi obaveže da tužiocu isplati zakonsku zateznu kamatu na iznos od 839.022,40 KM počev od 22.8.2018. godine pa sve do plaćanja i da se utvrdi postojanje razlučnog prava tužioca stečeno po osnovu plaćanja bankarske garancije „Volksbank“ a.d. Banjaluka od strane tužioca u ukupnom iznosu od 1.608.101,17 KM utvrđeno presudama u ovom predmetu Okružnog privrednog suda u Banjaluci od 28.10.2016. godine, Višeg privrednog suda u Banjaluci od 15.5.2018. godine i Vrhovnog suda Republike Srpske od 11.12.2018. godine, da se namiri iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po

Ugovoru o kreditu zaključenim sa „Volksbank“ a.d. Banjaluka dana 17.8.2010. godine na iznos od 6.000.000,00 KM. Troškove spora zahtijeva.

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je u razlozima osporene presude naveo sljedeće:

- da je u ovom predmetu dana 28.10.2016. godine donijeta prvostepena presuda kojom je utvrđeno da je osnovano potraživanje tužioca i to: -po ugovoru o kreditu odobrenom tuženom broj: ... i to po osnovu razlike u obračunatoj kamati u iznosu od 758,30 KM i po osnovu ugovorene naknade štete zbog nekorištenja kredita u iznosu od 34.980,31 KM, sve ukupno 35.738,61 KM i

- potraživanje tužioca prema tuženom stečeno po osnovu plaćanja bankarske garancije „Volksbank“ a.d. Banjaluka od strane tužioca, a koja se sastoji od glavnog duga prenesenog potraživanja u iznosu od 1.576.796,69 KM, naknade za izdavanje bankarske garancije u iznosu od 9.609,48 KM i naknade kamate na iskorištena sredstva garancije u iznosu od 21.695,00 KM, što ukupno iznosi 1.608.101,17 KM,

te je obavezan stečajni upravnik da izvrši ispravku tabele potraživanja, na taj način što će u koloni priznatih potraživanja uvrstiti potraživanje tužioca, kao potraživanje opšteg isplatnog reda, u roku od 30 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, kao i da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 47.820,60 KM.

Dana 08.09.2017. godine prvostepeni sud je donio dopunsku presudu, kojom je utvrdio da se u odnosu na potraživanje tužioca od 1.608.101,17 KM, utvrđeno u prvom stavu, alineja druga, izreke presude od 28.10.2016. godine, postoji razlučno pravo tužioca da se prvenstveno namiri iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita, koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po ugovoru o kreditu zaključenim sa „Volksbank“ a.d. Banjaluka dana 17.08.2010. godine na iznos od 6.000.000,00 KM.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 102372 18 Pž od 15.6.2018. godine žalba tuženog je djelimično uvažena, te su presuda od 28.10.2016. godine i dopunska presuda od 08.9.2017. godine preinačene u pogledu troškova parničnog postupka, tako da je iznos od 47.820,60 KM smanjen na iznos od 35.972,00 KM, dok su žalbe djelimično odbijene i prvostepena i dopunska presuda potvrđene u pogledu odluke o glavnoj stvari.

Presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 57 0 Ps 102372 18 Rev od 11.12.2018. godine djelimično je uvažena revizija i presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci od 15.06.2018. godine:

- ukinuta u dijelu kojim je odbijena žalba tuženog i potvrđena presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci od 28.10.2016. godine u dijelu kojim je obavezan stečajni upravnik da izvrši ispravku tabele potraživanja na taj način što će u koloni priznatih potraživanja uvrstiti potraživanje tužioca, kao potraživanje opšteg isplatnog reda i u dijelu kojim je preinačena odluka o troškovima postupka, te u dijelu kojim je odbijena žalba tuženog i potvrđena dopunska presuda istog suda od 08.09.2017. godine i u tom dijelu predmet vraćen drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Rješenjem od 26.02.2019. godine Viši privredni sud u Banjaluci je, postupajući po uputama Vrhovnog suda Republike Srpske, žalbu tuženog uvažio i ukinuo presudu od 28.10.2016. godine, u dijelu kojim je obavezan stečajni upravnik tuženog da izvrši ispravku tabele potraživanja na taj način što će u koloni priznatih potraživanja uvrstiti potraživanje tužioca, kao potraživanje opšteg isplatnog reda i u pogledu odluke o troškovima postupka.

Pored toga, uvažena je žalba tuženog i ukinuta dopunska presuda od 08.9.2017. godine u cjelosti, te je predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Jedina sporna, nerazjašnjena činjenica po ocjeni prvostepenog suda je status potraživanja tužioca u iznosu od 1.608.101,17 KM i to sa aspekta da li je tužilac postavio zahtjev za utvrđivanje postojanja razlučnog prava ili je potraživanje iskazao kao povjerilac opšteg isplatnog reda. Kako je osnovanost potraživanja tužioca nesporno utvrđena pravosnažnim sudskim odlukama prvostepeni sud ističe da neće posebno, ponovo obrazlagati ovaj dio zahtjeva odnosno neće posebno cijiniti dokaze i navode stranaka u vezi sa tim.

Cijeneći izvedene dokaze a koji se tiču statusa potraživanja prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac dana 01.11.2012. godine u stečajnom postupku prijavio svoja potraživanja u ukupnom iznosu od 3.210.774,42 KM i to po osnovu Ugovora o kreditu iznos od 1.599.823,06 KM i po osnovu bankarske garancije iznos od 1.610.951,37 KM te zatražio da se utvrdi postojanje njegovog potraživanja i isplatu srazmjernog dijela u procentu u kojem budu isplaćivana potraživanja povjerilaca; da je tužilac dana 20.12.2012. godine prema tuženom istaknuo „zahtjev za izlučenje iz stečajne mase“ kojim je obrazložio osnov potraživanja iznosa od 1.619.990,36 KM i predložio da mu se prizna razlučno pravo odnosno pravo odvojenog namirenja iz založenih potraživanja koje stečajni dužnik ima prema korisnicima kredita; da su tužilac i umješac dana 20.12.2012. godine u stečajni spis dostavili zajednički podnesak sa obrazloženjem zajedničkog postupanja sa ponovljenim prijedlogom za priznavanje razlučnog prava; da je stečajni upravnik na ročištu od 22.01.2013. godine osporio potraživanje tužioca u iznosu od 1.699.218,50 KM (zapisnik sa ročišta od 22.01.2013. godine i tabelarni pregled „razlučni povjerioci i opšti isplatni red“); da se tužilac u tri navrata obraćao stečajnom upravniku sa zahtjevom da mu se isplate kamate na utvrđeni a neisplaćeni dio potraživanja (dopis tužioca od 17.6.2019., 8.7.2019. i 7.8.2019. godine); da je tužiocu u stečajnom postupku priznato potraživanje u iznosu od 1.517.640,12 KM, da mu je isplaćen dio u novcu od 797.124,62 KM te da je isti ostao nenamiren za iznos od 720.515,50 KM (potvrda tuženog od 04.9.2019. godine); da je tuženi povjeriocima opšteg isplatnog reda kroz 5 dioba isplatio ukupno 11.476.281,88 KM što predstavlja 52,174727 % od ukupnog iznosa priznatih potraživanja opšteg isplatnog reda te da tužilac u odnosu na potraživanje utvrđeno presudom Vrhovnog suda Republike Srpske srazmjerno procentu namirenja povjerilaca opšteg isplatnog reda potražuje iznos od 839.022,40 KM (nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke Dijane Ostić od 06.11.2019. godine).

Prvostepeni sud nadalje navodi da tužilac zahtijeva isplatu zakonske zatezne kamate na iznos od 839.022,40 KM počev od 22.8.2018. godine, pa do dana plaćanja uz obrazloženje da je odlukama Višeg privrednog suda u Banjaluci i Vrhovnog suda Republike Srpske na snazi ostao dio prvostepene odluke kojom je utvrđena osnovanost potraživanja tužioca u iznosu od 1.608.101,17 KM te da je stečajni upravnik bio dužan da to prihvati i izvrši plaćanje dijela ovog iznosa u istom procentu u kojem su isplaćena potraživanja drugih povjerilaca opšteg isplatnog reda. Međutim po ocjeni prvostepenog suda, tužilac je previdio da predmet ovog postupka mogu biti samo potraživanja obuhvaćena prijavom potraživanja i razmotrena, odnosno osporena od strane stečajnog upravnika u stečajnom postupku. Kako to slijedi iz prijave potraživanja tužioca od 01.11.2012. godine (i kasnijih podnesaka) ovaj zahtjev u stečajnom postupku nije nikada istaknut (nije ni mogao biti) već je tužba preinačena u tom pravcu u ovom postupku dana 22.8.2019. godine, što ne može predstavljati osnov za razmatranje zahtjeva u smislu odredbe člana 120. Zakona o stečajnom postupku.

Imajući u vidu da su tužiocu u stečajnom postupku osporena potraživanja u iznosu od 1.608.101,17 KM, da je parnični postupak pokrenut dana 21.02.2013. godine ali samo za potraživanja u pomenutom iznosu te činjenicu da je pomenuti rok prekluzivne prirode, to je

tužbu tužioca za isplatu zakonske zatezne kamate na iznos od 809.022,40 KM valjalo odbaciti kao neblagovremenu shodno odredbi člana 120. Zakona o stečajnom postupku.

Prvostepeni sud utvrđuje da je tužilac dana 01.11.2012. godine izvršio prijavu potraživanja u stečajnom postupku naznačavajući da u odnosu na isto ima razlučno pravo (podnesci od 01.11.2012. i 20.12.2012. godine), da u prilog ovakvom zaključku govori i sadržaj zapisnika i tabela sa ispitnog ročišta od 22.01.2013. godine gdje je potraživanje tužioca kvalifikovano kao razlučno pravo. Stoga nisu osnovani navodi tuženog kojim ukazuje na to da je tužilac u podnesku od 20.12.2012. godine naznačio isti kao „zahtjev za izlučenje“ jer sam naziv podneska ne obavezuje organe koji su dužni postupati po istom, već su dužni cijeliti njegov sadržaj i shodno tome opredjeljivati svoje dalje postupanje. Prvostepeni sud se poziva na odredbu člana 300. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 te „Službeni glasnik RS“ broj 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu ZOO) koja reguliše zakonsku subrogaciju. Kod zakonske subrogacije osim prelaza obaveze ispunioca prelaze i sva sporedna prava među kojima i pravo zaloge. Ovaj prelaz se događa po sili zakona u času ispunjenja obaveze i za istog je bitno da je regulisan ugovorom zbog čega kao takav ne zahtijeva nikakve popratne upise (kao što je upis u registar zaloga). Kako je već utvrđeno u ranije vođenom postupku tužilac je na osnovu predmetne bankarske garancije, isplatio njenom korisniku „Volksbank“ a.d. Banjaluka određeni iznos. Dio tog iznosa korisnik garancije je vratio, kad se naplatio od glavnog dužnika iz osnovnog posla u odnosu na tuženog, ali se nije namirio za iznos od 1.576.796,69 KM.

Nadalje prvostepeni sud ističe da nije sporno da je potraživanje „Volksbank“ a.d. Banjaluka prema tuženom bilo obezbijeđeno založnim pravom na potraživanjima po mikrokreditima koje je tuženi odobravao svojim klijentima. Rješenjem o izvršenju Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Ip 148418 12 Ip od 15.8.2012. godine dozvoljeno je izvršenje koje je predložio tražilac izvršenja „Volksbank“ a.d. Banjaluka na osnovu potvrde o registraciji zaloga. Kako je potraživanje „Volksbank“ a.d. Banjaluka bilo obezbijeđeno založnim pravom na potraživanjima koje je tuženi imao prema svojim dužnicima po osnovu mikrokredita, na tužioca su shodno odredbi člana 300. ZOO prešla i sva sredstva obezbjeđenja potraživanja.

Prvostepeni sud je citirao odredbu člana 42. stav 2. tačka 3. Zakona o stečajnom postupku kojom je data definicija razlučnog povjerioca. S obzirom da je na tužioca po samom zakonu došlo do prenosa založnog prava koje je imala „Volksbank“ a.d. Banjaluka prema tuženom, kao korisniku kredita to je tužilac stekao razlučno pravo koje omogućava da se na predmetu stečajne mase koja je opterećena založnim pravom razlučni povjerilac odvojeno namiri za glavno potraživanje, kamate i troškove postupka. Tužilac je po ocjeni prvostepenog suda ispoštovao odredbu člana 116. Zakona o stečajnom postupku na način da je blagovremeno dostavio prijavu svojih potraživanja u kojoj je u odnosu na potraživanje od 1.608.101,17 KM jasno naznačio da zahtijeva pravo na odvojeno namirenje tj. razlučno pravo (prijava potraživanja od 20.12.2012. godine) a u prilog ovome govori i sadržaj zapisnika od 22.01.2013. godine i tabela potraživanja prema kojima je ovo potraživanje tužioca razmatrano u rang razlučnih i kao takvo i osporeno. Iz ovih razloga prvostepeni sud je našao da je tužbeni zahtjev osnovan.

Navode tuženog o neurednosti zahtjeva prvostepeni sud nije prihvatio kod činjenice da iz konačno preciziranog zahtjeva slijedi da je isti postavljen u skladu sa važećim materijalnim pravom.

Odlučujući o prigovoru nenadležnosti suda prvostepeni sud je stao na stanovište da je takav prigovor neosnovan pozivajući se na odredbe člana 16. stav 3., člana 26. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13- dalje ZPP), te odredbe člana 201. stav 1. Zakona o stečajnom postupku. Kako stečajni dužnik ima sjedište na području Republike Srpske i kako se postupak nad dužnikom - tuženim vodi pred ovim sudom u predmetu broj 57 0 St 098518 12 St to je protivno stavu

tuženog prvostepeni sud nadležan za rješavanje predmetne pravne stvari. Nije osnovan stav tuženog da su stranke članom 17. ugovora odredile nadležnost suda i da iz tog razloga tužbu treba odbaciti. Vođenje stečajnog postupka po ocjeni prvostepenog suda nad nekom od stranaka predstavlja prvenstveno pitanje stvarne a tek onda mjesne nadležnosti a zbog specifičnosti i značaja ovog postupka.

Dosuđeni su troškovi parničnog postupka tužiocu jer je tužilac u pogledu glavne stvari uspio u cjelosti dok je preko dosuđenog iznosa troškove parničnog postupka valjalo odbiti.

U pogledu troškova koje je zahtijevao umješac na strani tužioca prvostepeni sud je iznio stav da pravo na isticanje ovog sporednog zahtjeva imaju samo stranke i samo se njima mogu dosuditi troškovi postupka. Kako umješac nije stranka u postupku i kako procesni zakon ne predviđa mogućnost da se istom naknade troškovi prouzrokovani učešćem u parnici to po ocjeni prvostepenog suda nije bilo zakonskog uporišta za razmatranje predmetnog zahtjeva.

U žalbi protiv osporene presude tužilac ističe da donošenjem presude Višeg privrednog suda u Banjaluci od 15.6.2018. godine pravosnažno je utvrđeno postojanje potraživanja tužioca u iznosu od 1.643.839,78 KM. Nalazom i mišljenjem vještaka je utvrđeno da 52,174727 % od pravosnažno utvrđenog potraživanja tužioca od 1.643.839,78 KM iznosi 839.022,40 KM. Stečajni upravnik je bio dužan da stavi tužitelja u istu ravan sa svim drugim povjeriocima opšteg isplatnog reda te da mu odmah po primitku presude Višeg privrednog suda u Banjaluci od 15.6.2018. godine isplati iznos od 839.022,40 KM. Ovaj iznos nije isplaćen tužiocu uprkos činjenici da je tuženi bio dužan da to uradi. Tuženi je pao u docnju sa izvršenjem svoje obaveze dana 22.8.2018. godine te je od tada nastala obaveza tuženog da tužitelju isplati zakonske zatezne kamate za svo vrijeme docnje. Ne radi se o potraživanju tužioca koje je nastalo prije otvaranja stečajnog postupka i koje podliježe podnošenju prijave potraživanja, nego o potraživanju tužioca koje je nastalo kao posljedica nezakonitog postupanja tuženog kao društva u stečaju. Iz navedenih razloga pogrešno je primijenjeno materijalno pravo u osporenoj presudi.

U žalbi tuženi ističe da nije jasno na osnovu koje dokumentacije je prvostepeni sud utvrdio da tužitelj ima različno pravo prema tuženom stečeno po osnovu plaćanja bankarske garancije „Volksbank“ a.d. Banjaluka. Tužitelj je u stečajni spis uložio prijavu potraživanja od 01.11.2012. godine iz koje proizilazi da je tužilac u svojstvu povjerioca (opšteg isplatnog reda) tražio da mu se isplate ukupna potraživanja od 3.210.774,42 KM, od toga po ugovoru o kreditu iznos od 1.599.823,06 KM a po osnovu bankarske garancije iznos od 1.610.951,37 KM te tražio da mu se po okončanju stečajnog postupka isplati srazmjeran dio stečajne mase. Podneskom od 01.11.2012. godine tužilac je tražio izlučivanje iz stečajne mase iznosa od 723.434,74 eura odnosno 1.426.650,35 KM tražeći da se odvoje ova potraživanja. I samom povjeriocu je jasno da nije podnio prijavu potraživanja u svojstvu razlučnog povjerioca. Na ovaj način su povrijeđene odredbe Zakona o stečajnom postupku jer je priznato različno pravo tužitelja a isti takav zahtjev nije postavio kao povjerilac. Nije jasno na osnovu čega je prvostepeni sud zaključio da je raniji stečajni upravnik koji se izjašnjavao o prijavama potraživanja povjerioca osporio ovom povjeriocu potraživanje kao razlučnom povjeriocu, radilo se o osporavanju potraživanja opšteg reda i raniji parnični postupak se i vodio iz razloga što je stečajni dužnik -ovdje tuženi smatrao da tužitelj nema pravo uopšte da mu se prizna potraživanje a što proizilazi iz dokumentacije. Nadalje se u žalbi ističe da se prvostepeni sud poziva na odredbu člana 300. ZOO koji reguliše zakonsku subrogaciju. Upis zaloge na pokretnim stvarima u trenutku otvaranja stečajnog postupka na imovini tuženog bitan je uslov da se cijeni da li povjerilac, ovdje tužilac ima status razlučnog povjerioca, bez obzira na činjenicu što je prijenos potraživanja izvršen zakonskom subrogacijom. Stečajni

postupak nad tuženim otvoren je 24.9.2012. godine a u Registar zaloga Ministarstva pravde broj ... od 17.8.2010. godine (datum isteka registracije 17.8.2014. godine) upisana je bila kao založni povjerilac „Volksbank“ a.d. Banjaluka ovdje umješač sve do isticanja registracije a ne tužilac iz ovog spora koji u ovom postupku traži priznavanje razlučnog prava. Tužilac je 10.7.2012. godijne izvršio plaćanje bankarske garancije i mogao je odmah nakon plaćanja bankarske garancije tražiti promjenu založnog povjerioca kod Ministarstva pravde (sljedeći dan), jer nije bio u docnji, stečajni postupak je otvoren kasnije ali on to nije uradio a to nije učinio ni za cijelo vrijeme dok traje stečajni postupak što nije i ne može biti na teret stečajnog dužnika ovdje tuženog, već povjerioca ovdje tužioca. Bez obzira što je u pitanju zakonska subrogacija tuženi smatra da nisu ispunjeni uslovi da se potraživanje tužiocu prizna kao potraživanje razlučnog povjerioca. U prilog tome je i stav drugostepenog suda i Vrhovnog suda Republike Srpske u predmetu broj 57 0 Ps 073981 13 Pž. Prvostepeni sud nije dao pravilnu argumentaciju u vezi prigovora tuženog o nenadležnosti suda Republike Srpske za postupanje u ovoj pravnoj stvari. Tužilac ima pravo pokretanja spora pred sudom opće nadležnosti u Frankfurtu ili bilo kojem drugom sudu.

U žalbi umješač na strani tužioca, kojom osporava odluku o troškovima, ističe da sud nije dao razložno obrazloženje. Umješač kao osoba koja ima pravni interes da stupi u parnicu koja teče među drugim osobama ima pravo da stavlja prijedloge i da preduzima sve parnične radnje. Ni jednom odredbom ZPP-a nije zabranjeno umješaču da postavlja zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka. Tom prilikom se citiraju odluke Ustavnog suda i poziva se na sudsku praksu redovnih sudova o pravu umješača na troškove parničnog postupka.

Drugostepeni sud je odlučio kao u izreci iz sledećih razloga:

Pravilno je prvostepeni sud i po ocjeni drugostepenog suda odbacio tužbu tužioca u dijelu kojim je tražio da se obaveže tuženi da mu isplati zakonsku zateznu kamatu na iznos od 839.022,40 KM počev od 22.8.2018. godine pa sve do plaćanja.

Tužilac je zahtijevao isplatu zakonske zatezne kamate na iznos od 839.022,40 KM počev od 22.8.2018. godine pa do isplate a iz razloge jer je odlukom Višeg privrednog suda u Banjaluci i Vrhovnog suda Republike Srpske na snazi ostao dio prvostepene odluke kojom je utvrđena osnovanost potraživanja tužioca u iznosu od 1.608.101,17 KM i da je stečajni upravnik shodno tome bio dužan da izvrši plaćanje dijela ovog iznosa u istom procentu u kojem su isplaćena i potraživanja drugih povjerilaca opšteg isplatnog reda. Pravilno prvostepeni sud na osnovu izvedenih dokaza zaključuje da tužilac nije postavio zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate na iznos od 839.022,40 KM u prijavi potraživanja od 01.11.2012. godine. Tužba je preinačena u tom pravcu dana 22.8.2019. godine. Kako stečajni povjeriocu mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku i to podnošenjem prijave u prekluzivnom roku od 30 dana i ukoliko budu upućeni na pokretanje parničnog postupka u cilju utvrđivanja osnovanosti potraživanja, te kako tužilac nije postavio zahtjev u prijavi za isplatu zakonske zatezne kamate na iznos od 839.022,40 KM to je prvostepeni sud pravilno postupio kada je odbacio tužbeni zahtjev u ovom dijelu kao neblagovremeno podnijet a shodno članu 120. Zakona o stečajnom postupku. Ovakav tužbeni zahtjev tužilac nije postavio u prijavi potraživanja te iz tog razloga ne može tražiti priznavanje ovih potraživanja u parničnom postupku.

Iz navedenih razloga žalbu tužioca je u ovom dijelu valjalo odbiti i potvrditi prvostepenu presudu u stavu I izreke shodno odredbi člana 226. ZPP-a.

Odlučujući o postojanju razlučnog prava tužioca da se prvenstveno namiri iz potraživanja tužioca prema korisnicima mikrokredita koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po Ugovoru o kreditu zaključenim sa "Volksbank" a.d. Banjaluka dana 17.8.2010. godine na iznos od 6.000.000,00 KM prvostepeni sud nalazi za utvrđenim da je tužilac dana 01.11.2012. godine prijavio potraživanja u stečajnom postupku naznačavajući da u odnosu na ista potraživanja ima razlučno pravo i da iz zapisnika i tabele sa ispitnog ročišta od 21.01.2013. godine proizilazi da je potraživanje tužioca kvalifikovano kao razlučno.

Po ocjeni drugostepenog suda žalbenim navodima tuženog se ne može dovesti u sumnju pravilnost utvrđene činjenice da je tužilac izvršio prijavu potraživanja u stečajnom postupku i da je stečajni upravnik tretirao ovo potraživanje tužitelja kao zahtjev za odvojeno namirenje tužitelja iz založnog potraživanja tuženog. Iz sadržaja podneska tužioca od 20.12.2012. godine koji je naznačen kao zahtjev za izlučenje proizilazi da je ovaj podnesak u suštini zahtjev za odvojeno namirenje, te stoga pogrešan naziv u podnesku ne obavezuje organ koji postupka po istom. Dakle, iz samog sadržaja ovog podneska je vidljivo da je postavljen zahtjev za odvojeno namirenje tužitelja iz založnih potraživanja tuženog. Isto tako i u odgovoru na tužbu tuženi navodi da je u stečajnom postupku tužiocu njegovo navodno potraživanje osporeno u cjelosti a osporeno je i njegovo razlučno pravo.

Predmetni ugovor o kreditu od 17.8.2010. godine koji je zaključen između tuženog i "Volksbank" a.d. Banjaluka na iznos od 6.000.000,00 KM, bio je obezbijeđen i Ugovorom o ustupanju potraživanja radi obezbjeđenja broj ... od 17.8.2010. godine kojim je tuženi ustupio svoja potraživanja koja ima prema svojim dužnicima u korist primaoca -davaoca kredita "Volksbank" a.d. Banjaluka kao i Ugovor o zalaganju kreditnog portfolija broj ... od 17.8.2010. godine kojim je ugovoreno zasnivanje založnog prava na kreditnom portfoliju u korist zalogoprimca "Volksbank" a.d. Banjaluka sve radi obezbjeđenja novčanog potraživanja od 6.000.000,00 KM po osnovu istog ugovora. Prvostepeni sud zaključuje da kako je potraživanje "Volksbank" a.d. Banjaluka bilo obezbijeđeno založnim pravom na potraživanju koje je tuženi imao prema svojim dužnicima po osnovu mikrokredita da su na tužioca prešla i sva sredstva obezbjeđenja potraživanja a shodno odredbi člana 300. ZOO, i da kod zakonske subrogacije koju ima u vidu navedeni član prelaze sva sporedna prava među kojima i pravo zaloge te da se ne zahtijeva nikakav upis kao što je upis u registar zalogu. Pri tom se prvostepeni sud poziva na odredbu člana 42. stav 2. tačka 2. Zakona o stečajnom postupku koji reguliše pojam razlučnog povjerioca. Prvostepeni sud stoji na stanovištu da je na tužioca po samom zakonu, došlo do prenosa založnog prava koje je imao "Volksbank" a.d. Banjaluka prema tuženom kao korisniku kredita te je iz tog razloga tužilac stekao razlučno pravo koje mu omogućava tužiocu da se na predmetu stečajne mase koja je opterećena založnim pravom tužilac kao razlučni povjerilac odvojeno namiri za glavno potraživanje, kamate i troškove postupka.

Da bi tužilac stekao status razlučnog povjerioca koje mu daje pravo na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava potrebno je da su zakonom, pljenidbom, sporazumom pred sudom ili pravnim poslom stekli neko založno pravo odnosno da im je stečajni dužnik radi obezbjeđenja prenio neko pravo. Dakle razlučni povjerioci su ona lica koja na nekom predmetu stečajne mase imaju neko pravo, a najčešće se radi o založnom pravu na nekretninama odnosno pokretnim stvarima ili na pravima. Založno pravo je pravo na tuđoj stvari i povjerilac u skladu s tim ima pravo da se namiri iz založene stvari ukoliko mu dužnik ne namiri njegovo potraživanje. Nije sporno da je "Volksbank" a.d. Banjaluka stekla založno pravo na kreditnom portfoliju a radi obezbjeđenja novčanog potraživanja od 6.000.000,00 KM na osnovu Ugovora od 17.8.2010. godine i da je "Volksbank" a.d. Banjaluka pokrenuo izvršni postupak kod Osnovnog suda u Banjaluci pod brojem 71 0 Ip 148418 12 Ip je

dozvoljeno izvršenje od 15.8.2012. godine na osnovu Potvrde o registraciji zaloga. U Registru zaloga Ministarstva pravde broj A-20100817-122 od 17.8.2010. godine kao založni povjerilac upisana je "Volksbank" a.d. Banjaluka (u ovom pravnoj stvari umješak), sve do isteka registracije 17.8.2014. godine. Prema stanju spisa i izvedenih dokaza tužilac nije bio upisan kao založni povjerilac u Registru zaloga Ministarstva pravde BiH.

Okvirnim zakonom o zalozima („Službeni glasnik BiH“ broj 28/04) je propisano da je zalog nastao ispunjenjem četiri uslova, bez obzira kojim su redom ispunjeni: a) u Registru zaloga postoji registracija koja se odnosi na taj zalog; b) lica koja su označena kao založni dužnik i založni povjerilac u registraciji iz tačke a) ovog stava zaključili su ugovor o zalogu; c) lice označeno kao založni dužnik u registraciji iz tačke a) ovog stava je vlasnik stvari koja je ugovorom o zalogu iz tačke b) ovog stava određena kao osiguranje i d) da je lice označeno kao založni povjerilac u registraciji iz tačke a) ovog stava odnosno neko drugo lice shodno Ugovoru o zalogu iz tačke b) ovog stava ili s njim povezanim ugovorom, dala ili je obavezna dati kredit licu označenom kao založni dužnik u registraciji iz tačke a) ovog stava ili trećem licu. Članom 7. navedenog zakona određeno je pravo prvenstva između zaloga te je propisano pravilo da ranija registracija ima pravo prvenstva nad kasnijom registracijom a po redoslijedu kojim se registracije pojavljuju u Registru zaloga. Dakle, za sticanje založnog prava na pokretnim stvarima neophodan je upis u Registar zaloga.

Članom 17. navedenog zakona određeno je koja se pitanja uređuju a u pogledu samog načina upisa. Pored ostalog navodi se i vremenski rok u kojem je registracija važeća. Postojanje i sadržaj bilo kog podatka koji se nalazi u Registru zaloga može se dokazivati isključivo odgovarajućim izvodom izdanim od strane Registra zaloga (član 21). Postupak izvršenja na osnovu Potvrde o registraciji kao izvršnog naslova predviđen je članom 26. Okvirnog zakona o zalozima, dok je odredbom člana 38. navedenog zakona propisano da u slučaju da je ovaj zakon u suprotnosti sa drugim zakonima u BiH primjenjivaće se ovaj zakon.

Kako tužilac nije upisan u Registar zaloga koji se vodi kod Ministarstva pravde BiH u skladu sa odredbom člana 16. stav 2. Okvirnog zakona o zalozima, ni prije a niti u toku stečajnog postupka, to se po ocjeni drugostepenog suda tužilac ne može smatrati razlučnim povjeriocem. Ovo iz razloga jer je način sticanja založnog prava upis u Registar zaloga. Hipoteka i registrovana zaloga su stvarnopravna sredstva obezbjeđenja potraživanja koja su uređena posebnim zakonom. Upis je konstitutivnog karaktera. Zakon o stečaju uređuje pravni položaj povjerioca koji imaju založno pravo. Založno pravo se zasniva predajom pokretnih stvari ili upisom u odgovarajući registar. Na osnovu Potvrde o registraciji zaloga kao izvršne isprave založni povjerilac može pokrenuti postupak izvršenja kod nadležnog suda, dok bez Potvrde o registraciji zaloga nije moguće pokrenuti izvršni postupak. Za ugovorno posjedovno založno pravo, zaloga nastaje predajom stvari u posjed povjerioca (član 968. ZOO) i za status razlučnog povjerioca potrebno je dokazati postojanje pravnog osnova i činjenice predaje stvari u posjed povjeriocu.

Iz navedenih razloga drugostepeni sud stoji na stanovištu da tužilac nije stekao razlučno pravo odnosno pravo da se prvenstveno namiri iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po ugovoru o kreditu zaključenim sa "Volksbank" a.d. Banjaluka dana 17.8.2010. godine u iznosu od 6.000.000,00 KM.

Neosnovani su žalbeni navodi tuženog da prvostepeni sud nije dao dovoljnu ocjenu u vezi prigovora tuženog o nenadležnosti suda Republike Srpske za postupanje u ovoj pravnoj stvari.

Nasuprot ovakvim žalbenim navodima prvostepeni sud je dao cjelovito i potpuno obrazloženje o istaknutom prigovoru nenadležnosti prvostepenog suda i pravilno se pozvao na relevantne odredbe materijalnog prava sadržanog u Zakonu o stečajnom postupku i odredbi Zakona o parničnom postupku. Drugostepeni sud prihvata u cjelini razloge prvostepenog suda u pogledu nadležnosti suda za postupanje u ovoj pravnoj stvari. Otvaranjem stečajnog postupka nad tuženim zasnovana je isključiva nadležnost domaćeg suda pred kojim se vodi stečajni postupak, bez obzira da li je ugovorena nadležnost suda u sjedištu tužitelja.

Iz navedenih razloga žalbu tuženog je valjalo uvažiti i preinačiti prvostepenu presudu u stavu II izreke (član 229. tačka 2 i tačka 4 ZPP-a) i odbiti tužbeni zahtjev tužioca kojim je tražio da se utvrdi postojanje razlučnog prava tužioca da se prvenstveno namiri iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po ugovoru o kreditu.

Neosnovani su žalbeni navodi umješača u kojima ističe da prvostepeni sud nije dao razložno obrazloženje svoje odluke kojom je odbijen zahtjev umješača za naknadu troškova parničnog postupka. Prvostepeni sud je po ocjeni drugostepenog suda dao dovoljno razloga za odbijanje zahtjeva umješača za troškove parničnog postupka. U tom smislu treba napomenuti da je Vrhovni sud Republike Srpske u svojoj odluci broj 57 0 Ps 102372 18 Rev od 11.12.2018. godine zauzeo stav da u ovoj pravnoj stvari ne može ništa dosuditi niti se na bilo šta može obavezati uključujući troškove parničnog postupka odnosno da nije propisano odredbama ZPP-a da umješač može troškove parničnog postupka naplatiti od stranke suprotne onoj na čijoj strani se umiješao.

O troškovima parničnog postupka drugostepeni sud je odlučio iz sljedećih razloga:

Preinačenje prvostepene presude je uticalo na ishod spora u ovoj pravnoj stvari. Tužitelj je u drugostepenom postupku odbijen sa tužbenim zahtjevom kojim je tražio da se utvrdi razlučno pravo i prvenstveno namirenje iz potraživanja tuženog prema korisnicima mikrokredita, koja su založena radi urednog vraćanja duga tuženog po Ugovoru o kreditu zaključenim sa "Volksbank" a.d. Banjaluka od 17.8.2010. godine na iznos od 6.000.000,00 KM. Odredbom člana 383. ZPP-a je propisano da parnične troškove sačinjavaju izdaci učinjeni u toku ili povodom postupka. Pri odlučivanju koji će se troškovi naknaditi stranci sud će uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice. O naknadi troškova odlučuje sud na određen zahtjev stranke bez raspravljanja.

Odredbom člana 397. ZPP-a je propisano da kad sud preinači odluku protiv koje je podnijet pravni lijek ili ukine tu odluku i odbaci tužbu odlučice o troškovima cijelog postupka.

Tužilac u tužbi može istaći više zahtjeva protiv istog tuženog kada su svi povezani istom činjeničnom i pravnom osnovom, pa se vrijednost predmeta spora određuje po zbiru vrijednosti svih zahtjeva. Ako se tužbeni zahtjevi ne temelje na istom činjeničnom i pravnom osnovu, za svaki tužbeni zahtjev se na drugi način određuje vrijednost predmeta spora. Kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva. Kamate, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju se u obzir pri određivanju vrijednosti spora ako ne čine glavni zahtjev.

Odredbom člana 320. ZPP-a je propisano da ako se tužbom zahtijeva davanje obezbjeđenja za izvjesno potraživanje ili ustanovljenje založnog prava, vrijednost predmeta spora određuje se prema iznosu potraživanja koje treba obezbijediti ali ako predmet zaloge

ima manju vrijednost od potraživanja koje treba obezbijediti, kao vrijednost predmeta spora uzeće se vrijednost predmeta zaloge.

U konkretnom slučaju tužilac je pored ostalog tužbenim zahtjevom tražio i utvrđivanje postojanja razlučnog prava koje se zasniva na založnom pravu.

Kako je tužilac u ovom sporu uspio u pogledu zahtjeva za utvrđenje osnovanim novčanog potraživanja a preinačenjem prvostepene presude je odbijen sa zahtjevom za utvrđenje postojanja razlučnog prava drugostepeni sud nalazi da se u konkretnom slučaju ima primijeniti odredba člana 386. stav 1. ZPP-a koja propisuje da stranka koja u cjelini izgubi parnicu dužna je da protivnoj stranci naknadi troškove.

U ranijem postupku tužiocu su dosuđeni troškovi parničnog postupka u iznosu od 35.972,00 KM (prvostepena presuda od 28.10.2016. godine i dopunska presuda od 08.9.2017. godine koja je preinačena u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka).

Troškovi tužioca u ponovljenom postupku iznose ukupno 17.420,00 KM (zastupanje na tri ročišta - 22.8., 9.10. i 28.11. 2019. godine) u iznosu od 6.000,00 KM, što sa PDV (1.020,00 KM), troškovima takse na presudu u iznosu od 10.000,00 KM i troškovima vještačenja od 400,00 KM.

Ukupni troškovi tuženog u ponovljenom postupku prema opredijeljenom troškovniku iznose 12.226,50 KM. Troškovi se sastoje od sastava podneska tuženog od 06.9.2019. godine, 1.000 bodova, zastupanje na pripremnom ročištu 09.4.2019. godine 1.000 bodova, zastupanje na nastavku pripremnog ročišta od 09.10.2019. godine 1.000 bodova, zastupanje na ročištu za glavnu raspravu 28.11.2019. godine 1.000 bodova, odsustvo iz kancelarije 180 bodova, paušal 25 % 2.090,00 KM i PDV 17 % ili 1.776,50 KM. Troškovi sastava žalbe na osporenu presudu iznose 4.387,50 KM i troškovi tuženog na ime sudske takse na žalbu u iznosu od 600,00 KM. Ukupni troškovi koje je tuženi imao u ovom ponovljenom postupku iznose 17.214,00 KM.

U osporenoj presudi u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka prvostepeni sud ističe da je tužilac uspio u pogledu glavne stvari u cjelosti i da mu pripada pravo na naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 17.420,00 KM dok je preko dosuđenog iznosa zahtjev za troškove postupka valjalo odbiti.

Kako je u ovoj pravnoj stvari istaknut zahtjev za utvrđenje osnovanim novčanog potraživanja i zahtjev za utvrđivanje postojanja razlučnog prava, dakle radi se o isticanju više zahtjeva u jednoj tužbi, pa kako je tužilac uspio u ovom sporu u pogledu novčanog zahtjeva, i kako su mu u ranijem postupku dosuđeni troškovi parničnog postupka, a nije uspio u sporu u pogledu nenovčanog zahtjeva (da se utvrdi osnovanim razlučno pravo), drugostepeni sud nalazi da po principu uspjeha parničnih stranaka u ovom sporu, tužilac je u obavezi da tuženom naknadi troškove parničnog postupka koje je tuženi imao u ponovljenom postupku, u iznosu od 17.214,00 KM.

Odbijen je zahtjev umješača za troškove sastava žalbe obzirom da tužilac nije uspio u žalbenom postupku sa izjavljenom žalbom protiv dijela prvostepene presude, te zahtjev umješača za sastav odgovora na žalbu obzirom da nije bio od uticaja na odlučivanje u drugostepenom postupku.

Predsjednik vijeća
Drago Turkeš